دلار کوتاه آمد، بازار نه!

بازار به افت دلار واکنشی نشان نداد؛ گره گرانی کجاست؟

عکس: محمد حسن صوفی | شهرآرا

گزارش خبری

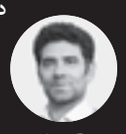

سیدمحسن موسوی‌زاده
روزنامه نگار

درحالی که قیمت دلار در نیمه اول فروردین ماه امسال به ۱۰۵هزارتومان رسیده بود، اکنون قیمت این ارز به ۸۰هزار تومان کاهش یافته است. برخی کارشناسان اقتصادی پیش‌بینی می‌کنند که در هفته‌های آینده احتمال رسیدن قیمت دلار به ۷۲ تا ۷۴هزار تومان هم وجود دارد. افزایش قیمت دلار در چند ماه گذشته سبب شده است تا بازار بسیاری از کالاهای اساسی و مصرفی تحت‌تأثیر قرار بگیرد. به عنوان مثال حبوبات، برنج خارجی و چای از جمله اقلامی هستند که در چند وقت اخیر به بهانه نوسان قیمت ارز افزایش درخور توجهی داشته‌اند. تلفن همراه، لپ‌تاپ و لوازم خانگی نیز از دیگر کالاهایی هستند که با توجه به افزایش قیمت دلار، در چند وقت اخیر گران‌تر شده‌اند. بهانه عرضه‌کنندگان و فروشندگان برای افزایش قیمت‌ها نوسان ارزی است. با این حال اکنون که قیمت دلار در حال کاهش است و چشم‌انداز افزایش قیمت هم وجود ندارد، فروشندگان از کاهش قیمت‌ها خودداری می‌کنند. آن‌ها به این بهانه که کالاهای خود را با ارز گران‌تر وارد کرده‌اند، می‌گویند که حاضر به اصلاح قیمت‌ها نیستند. اما این مسئله چقدر واقعیت دارد؟

قرار نیست هزینه نوسان قیمت کالاها از جیب مصرف‌کننده پرداخت شود

معاون بازرسی و حمایت از مصرف‌کنندگان اداره کل صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی در گفت‌وگو با شهرآرا می‌گوید: براساس قانون هر واحد صنفی یا تولیدکننده می‌تواند به میزان سود مجاز تعیین شده بر قیمت کالاهایش افزوده و آن را به بازار عرضه کند. ملاک بازرسان صمت در بازرسی از بازار، فاکتورهای خرید عرضه‌کننده است. اگر عرضه‌کننده‌ای به بهانه افزایش قیمت ارز کالاهایش را بیشتر از نرخ سود مجاز بفروشد، تخلف کرده و براساس قانون با او برخورد خواهد شد. بخشعلی بیاتی قله‌زو در پاسخ به این سؤال که برخی عرضه‌کنندگان بیان می‌کنند که جایگزین کالاهای فروخته شده را باید با قیمت جدید جایگزین کنند، از این رو مجبورند که کالاهای قدیمی را به قیمت جدید بفروشند، بیان می‌کند: براساس قانون، عرضه‌کنندگان باید به میزان سود مجاز بر کالاهای خود بیفزایند و حق ندارند به بهانه اینکه باید کالاهای جدید را گران‌تر بخرند، اقدام به گران‌فروشی کنند. در واقع قرار نیست هزینه نوسان قیمت کالاها از جیب مصرف‌کننده پرداخت و کاهش سرمایه عرضه‌کننده از جیب مردم تأمین شود.

بیاتی قله‌زو با بیان اینکه پروسه ثبت سفارش تا واردات و عرضه آن توسط شرکت‌های بازرگانی دو تا سه ماه زمان می‌برد، می‌گوید: با توجه به اینکه کالاهایی که در حال عرضه در بازار هستند، در گذشته وارد شده‌اند، نوسان قیمت ارز در مقطع فعلی نمی‌تواند بهانه‌ای برای افزایش قیمت‌ها توسط شرکت‌های بازرگانی باشد. براین اساس اگر شرکتی کالاهای خود را به بهانه نوسان ارزی گران کند، با او برخورد خواهد شد. معاون بازرسی و حمایت از مصرف‌کنندگان اداره کل صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی با بیان اینکه کالاهای اساسی با ارز ترجیحی وارد کشور می‌شوند، بیان می‌کند: با توجه به اینکه واردات کالاهای اساسی با ارز ترجیحی انجام می‌شود، هیچ واردکننده‌ای حق ندارد به بهانه نوسان ارزی قیمت آن‌ها را افزایش دهد. اگر کالاهای اساسی مانند برنج به صورت قاچاق وارد شده باشند هم براساس قانون کالاهای قاچاق تلقی شده و برخورد قانونی می‌شود. وی تأکید می‌کند: اگر واردکنندگان کالاهای اساسی به بهانه افزایش نرخ ارز اقدام به گران‌فروشی کنند با آن‌ها برخورد می‌شود چراکه این افراد از پیش، ارز خود را دریافت و کالاهای خود را وارد کرده‌اند بنابراین با هر گونه گران‌فروشی در این بخش برخورد خواهیم کرد.

چسبندگی قیمت‌ها چیست؟

در افزایش قیمت کالا چسبندگی وجود ندارد، اما در کاهش آن چسبندگی وجود دارد. وقتی فروشندگان کالایی را ۱۰۰میلیون تومان می‌خرند، با افزایش قیمت آن به ۱۲۰میلیون تومان برای فروش عرضه می‌کنند. اما وقتی قیمت به ۹۰میلیون تومان برسد از عرضه آن خودداری و تمام سعی خودشان را می‌کنند تا این کالا را حداقل به ۱۰۰میلیون تومان بفروشند. این همان چسبندگی قیمت‌هاست.

کشش قیمت‌ها

قیمت دلار حدود ۲۵هزارتومان کاهش یافته است. این در حالی است که تولید و عرضه برخی کالاها کاهش یافته و مازاد تقاضا برای خرید آن‌ها وجود دارد. مردم برای خرید آن‌ها به قیمت دلار توجه نمی‌کنند. مثلا در بخش‌های دارو و درمان و کالاهای اساسی مانند روغن، حبوبات و برنج به قیمت دلار توجه نمی‌کنند. در این حالت کاهش نرخ دلار کشش لازم را برای کاهش نرخ این کالاها ایجاد نمی‌کند چراکه تقاضای زیادی برای خرید آن‌ها وجود دارد.

انتظارات تورمی

رابرت لوکاس، برنده نوبل اقتصاد، نشان داده که اگر مردم و بنگاه‌ها به ثبات سیاست‌های اقتصادی اعتماد نداشته باشند، قیمت‌ها کاهش نمی‌یابد. مثلا در ترکیه، حتی با بهبود موقت نرخ ارز، فروشندگان ترجیح می‌دهند که قیمت‌ها را بالانگه دارند، چون می‌دانند ممکن است فردا دلار دوباره گران شود. انتظارات تورمی هم از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. سؤال این است که آیا دلار در آینده ۸۰هزار تومان خواهد ماند؟

بازار غیررقابتی

یک عامل کاهش نیافتن قیمت‌ها در زمان افزایش ارزش پول ملی، ساختار غیررقابتی بازارهاست. پل کروگمن تأکید دارد که در بازارهای انحصاری، شرکت‌ها ترجیح می‌دهند به جای کاهش قیمت، تولید را محدود کنند تا سود خود را حفظ کنند. بعضی بازارها رقابتی نیستند. وقتی دلار گران می‌شود، واردکنندگان و تولیدکنندگان انحصاری از موقعیت استفاده می‌کنند و قیمت‌ها را بالا می‌برند ولی وقتی ارزان می‌شود، چون رقیب ندارند، قیمت‌ها را کاهش نمی‌دهند.

براساس داده‌های گمرک ارزش کالاهای صادراتی خراسان رضوی در یک دوره ۱۰ساله کاهش محسوسی یافته است

صادرات بیشتر، سود کم‌تر

گزارش تحلیلی

ملیحه فلاح
خبرنگار

بررسی آمارهای صادراتی استان خراسان رضوی براساس داده‌های گزارش گمرک جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۴۰۳ نشان می‌دهد که وزن کالاهای صادراتی نسبت به سال قبل ۱۶درصد و ارزش دلاری کالاهای صادراتی ۲۹درصد افزایش یافته است. در این مدت مسئولان نیز از رسیدن به ۱۰۰درصد اهداف صادراتی استان و سهم ۷درصد خراسان رضوی از صادرات کشور گفتند. هرچند این آمار خبر از روند مثبت صادرات از مرزهای خراسان رضوی را می‌دهد، اما نگاه بلندمدت و ۱۰ساله به آمار گمرک نشان می‌دهد که میانگین ارزش دلاری کالاهای صادراتی استان در هر تن کاهش یافته است. این عدد در سال ۱۴۰۳ به ۶۴۵ دلار رسیده؛ در حالی که این رقم در سال ۱۳۹۳ حدود ۸۰۴ دلار بوده است. به عنوان مثال ارزش صادرات زعفران از استان در سال ۹۳، مبلغ ۱۳۶ میلیون دلار بوده که این رقم در سال گذشته به ۱۱۱ میلیون دلار کاهش یافته است. این کاهش در حالی رخ داده که طی ۱۰سال اخیر، تورم جهانی نیز بر بسیاری از بازارها سایه انداخته و انتظار می‌رفت قیمت دلاری کالاها رشد کند. اما در عمل، آنچه رخ داده گویای روندی معکوس است. دلایل این پدیده را می‌توان در چند محور زیر خلاصه کرد که پرداختن به هرکدام نیاز به گزارشی مبسوط در آینده دارد.

۱. خام‌فروشی به‌جای تولید با ارزش‌افزوده

ساختار صادراتی استان طی سال‌های اخیر به‌شدت وابسته به محصولات خام یا نیمه‌فراوری‌شده بوده است. از زعفران فله و سنگ ساختمانی گرفته تا پسته و...، اغلب این کالاها بدون فراوری و بسته‌بندی مناسب صادر می‌شوند. سهم ناچیز کالاهای با برند و ارزش‌افزوده بالا می‌تواند یکی از دلایلی باشد که باعث شده میانگین قیمت هر تن کالا کاهش یابد.

۲. تغییر در ترکیب بازارها و خریداران

بازارهای صادراتی استان در دهه گذشته به سمت کشورهایی با قدرت خرید پایین‌تر و تقاضای کالاهای خام تغییر کرده‌اند. این کشورها اغلب به دنبال خرید ارزان و بدون بسته‌بندی هستند. از دست رفتن بازارهای رقابتی‌تر و باکیفیت بهتر در حوزه خلیج فارس، اروپا یا شرق آسیا، به افت ارزش کالاهای صادراتی دامن زده است.

۳. رقابت منفی و کاهش قیمت برای حفظ سهم بازار

در شرایط تحریمی و کاهش فرصت‌های تجاری، بسیاری از صادرکنندگان استان برای حفظ بازارهای فعلی خود، به کاهش قیمت و دامپینگ تن داده‌اند. این رقابت منفی میان تولیدکنندگان ایرانی باعث شده است که کالاها با قیمتی کمتر از ارزش واقعی‌شان صادر شوند.

۴. ضعف در بسته‌بندی، برندینگ و استانداردسازی

نبود بسته‌بندی مناسب، نشان تجاری معتبر و استانداردهای بین‌المللی، از دیگر چالش‌های صادرات استان است. این عوامل باعث می‌شود که خریداران بین‌المللی حاضر نباشند بهای بیشتری برای کالاهای ایرانی بپردازند. در نتیجه ارزش صادرات، به‌ویژه در بازارهای حساس، پایین باقی می‌ماند.

۵. کاهش قیمت جهانی برخی کالاهای خاص

در برخی سال‌ها، قیمت جهانی کالاهایی مثل زعفران، پسته یا سیمان افت داشته است. رکود ساخت‌وساز در منطقه یا افزایش تولید کشورهای رقیب می‌تواند باعث شود حتی همان محصولاتی که قبلا با قیمت بالا صادر می‌شدند، امروز ارزش پایین‌تری پیدا کنند.

۶. کاهش میانگین ارزش صادراتی برخی محصولات کلیدی

بررسی جدول صادرات استان نشان می‌دهد که برخی از اقلام اصلی صادراتی استان، در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال‌های گذشته با قیمت پایین‌تری صادر شده‌اند. به عبارت دیگر، حتی اگر ترکیب کالاها ثابت مانده باشد، خود کالاها ارزان‌تر از قبل فروخته شده‌اند که یکی از دلایل تعیین نرخ پایین‌تر برای حمایت از صادرکننده بوده است.

۷. کاهش واقعی درآمد تولیدکننده با وجود افزایش هزینه‌ها

در شرایطی که هزینه‌های تولید در داخل کشور به‌واسطه تورم، افزایش قیمت نهاده‌ها، دستمزدها و انرژی رشد چشمگیری داشته، کاهش ارزش دلاری صادرات به این معناست که تولیدکننده در ازای هر تن محصول، دلار کمتری دریافت کرده است. در واقع، حتی اگر وزن صادرات بالا رفته، تولیدکننده به‌واسطه قیمت پایین صادراتی و هزینه‌های داخلی بالا، سود خالص کمتری به دست آورده و قدرت سرمایه‌گذاری مجدد او کاهش یافته است.

در نهایت، آنچه از مجموع آمارها و تحلیل‌ها به دست می‌آید، این است که با وجود رشد ظاهری صادرات استان، مسیر آن به سمت خام‌فروشی، کاهش ارزش‌افزوده و از دست رفتن رقابت‌پذیری حرکت کرده است. اگر سیاست‌گذاران به دنبال اصلاح این روند هستند، باید بر توسعه صادرات کالاهای فراوری‌شده، تقویت برندهای صادراتی، تنوع‌بخشی به بازارها و ایجاد زنجیره ارزش تمرکز کنند.

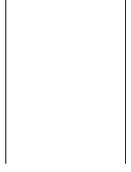

امیررضا رجبی
مدیرکل صنعت معدن و تجارت خراسان رضوی:

ارزش صادرات استان در سال ۱۴۰۳ به ۲هزارو ۱۹۳میلیون دلار افزایش یافته که سهم استان از صادرات کشور بدون احتساب محصولات پتروشیمی و پایه نفتی را به ۷درصد ارتقا داده است

مقایسه ارزش هر تن کالای صادراتی استان (دلار)

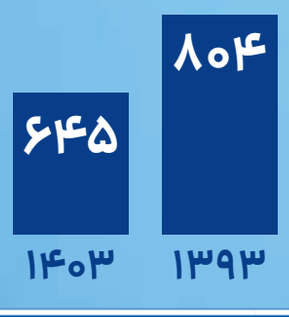

۵ کشور اول در مقاصد صادراتی استان

	وزن کیلوگرم	ریال	دلار
افغانستان	۱,۳۶۵,۱۱۶,۷۰۲	۴۰۷,۸۲۴,۰۴۲,۴۳۶,۳۰۹	۸۰۰,۴۸۸,۴۱۳
تاجیکستان	۴۰۸,۵۹۴,۵۱۹	۱۲۷,۴۸۵,۸۵۳,۶۱۳,۲۲۷	۲۴۲,۲۳۵,۷۰۱
ترکمنستان	۶۸۰,۸۰۵,۳۴۱	۱۰۶,۱۷۷,۲۶۶,۱۹۴,۳۴۴	۲۰۵,۱۳۲,۰۳۱
ازبکستان	۳۳۴,۴۷۲,۱۰۷	۱۰۷,۹۸۸,۳۳۷,۶۳۱,۷۴۶	۲۰۴,۴۵۴,۵۰۰
عراق	۲۳۵,۱۳۵,۲۲۹	۵۵,۰۰۴,۶۷۱,۸۱۹,۶۴۸	۱۰۵,۲۰۹,۰۳۲
پاکستان	۱۲۰,۰۵۰,۷۴۷	۵۳,۶۴۱,۶۷۶,۸۷۲,۹۶۲	۹۹,۶۵۴,۰۶۴

آمار مقایسه‌ای صادرات استان

سال	وزن کیلوگرم	ریال	دلار	ارزش هر تن کالا به دلار
۱۴۰۳	۳,۴۰۴,۰۵۷,۳۴۳	۱,۱۳۷,۸۰۷,۹۵۸,۴۱۸,۱۴۰	۲,۱۹۵,۸۴۵,۵۹۶	۶۴۵
۱۴۰۲	۲,۹۴۴,۰۰۵,۸۵۴	۶۵۴,۱۶۲,۴۳۱,۶۵۱,۰۴۴	۱,۷۰۶,۱۴۹,۸۰۷	۵۸۰
۱۳۹۳	۲,۱۸۴,۵۹۷,۰۰۵	۴۶,۵۵۹,۰۱۶,۳۳۲,۵۹۶	۱,۷۵۶,۱۸۵,۲۶۰	۸۰۴
تغییر نسبت به ۱۴۰۲	۱۶	۷۴	۲۹	۱۱
تغییر نسبت به ۱۳۹۳	۵۶	۲۳۴۴	۲۵	-۲۰

خبر

نرخ و سهمیه آرد نانوایان آزادپز تغییر نکرده است

میرزاده| مدیر بازرسی و نظارت بر اصناف خراسان رضوی در پاسخ به خبرنگار شهرآرا مبنی بر شایعه کاهش سهمیه آرد نانوایان آزادپز گفت: موضوع تغییر و کاهش سهمیه، از مسائل کذبی است که برخی آن را منتشر کرده‌اند.

محمدصادق محمدزاده افزود: در مصوبه آرد و نان کشور، بر این موضوع تأکید شده است که تغییری درمورد روند فعالیت نانوایان آزادپز وجود ندارد. در جلسه هفته گذشته با حضور اعضای اتحادیه آرد و نان استان و مشهد نیز بر این نکته تأکید شده که نرخ و سهمیه نانوایان آزادپز نوع یک و ۲ تغییری نکرده است.

وی خاطرنشان کرد: درمورد عرضه نان، سامانه‌ای با عنوان «نانینو» طراحی و اجرا شده است که در آن، اگر در یک واحد صنفی نانوایی بر اساس سهمیه آرد و کارت‌هایی که برای خرید نان در واحد نانوایی کشیده شده مغایرت وجود داشته باشد، ضمن لحاظ درصد انحراف مجاز، میزان آرد کم‌فروشی شده از سهمیه نانوایی کسر می‌شود.

محمدزاده تأکید کرد: واحدهای نانوایی یارانه‌ای و نیمه‌یارانه‌ای حتما می‌بایست از دستگاه کارت‌خوان ارائه شده و متصل به سیستم نانینو استفاده کنند و اگر واحد نانوایی خارج از این سیستم عمل کند، تخلف محسوب شده و حتی منجر به پلمب واحد صنفی می‌شود.

وی افزود: دقت نظارتی استان خراسان رضوی در مقایسه با استان‌های دیگر بیشتر است. دو مرجع نظارتی بر عملکرد این واحدهای صنفی نظارت دارد که یکی از این مراجع، بازرسی و نظارت اصناف استان است. علاوه بر این، قرارگاه رصد و پایش استان با حضور نمایندگانی از دستگاه‌های نظارتی از جمله نظارت و بازرسی اصناف، سازمان غله، سازمان بازرسی، اداره اطلاعات و... نیز تشکیل شده و در آن، به تخلفات واحدهای نانوایی به‌طور جدی رسیدگی می‌شود. موضوع رسیدگی به تخلفات صنفی و به‌ویژه نظارت بر عرضه کالاهای اساسی در استان خراسان رضوی با جدیت و حساسیت پیگیری می‌شود.

روی خط اقتصاد

جزئیات فروش اینترنتی محصولات سایپا

شهرآرانیوز| گروه خودروسازی سایپا با هدف پاسخ‌گویی به مطالبات مردمی و تسهیل فرایند خرید خودرو، طرح جدید فروش اینترنتی محصولات خود را از ساعت ۱۰ صبح روز دوشنبه ۸ اردیبهشت ماه آغاز خواهد کرد. متقاضیان می‌توانند با مراجعه به سامانه فروش اینترنتی سایپا به نشانی saipa.iranecar.com برای ثبت‌نام در این طرح اقدام کنند. در این طرح امکان ثبت‌نام تنها از طریق سامانه رسمی سایپا فراهم شده است و استفاده از هرگونه آدرس دیگر، غیرمعتبر بوده و مسئولیت آن برعهده متقاضی خواهد بود. همچنین به منظور سهولت در فرایند ثبت‌نام، توصیه می‌شود متقاضیان پیش از شروع زمان ثبت‌نام، با مراجعه به سامانه یادشده برای ثبت یا به‌روزرسانی اطلاعات شخصی خود اقدام کرده و کد کاربری و رمز عبور دریافت کنند. گروه خودروسازی سایپا تأکید دارد که متقاضیان پیش از اقدام به ثبت‌نام، شرایط عمومی و اختصاصی طرح فروش را به دقت مطالعه کنند.

دلار نخرید!

تجارت نیوز| سجاد بور بور، تحلیلگر بازار، درباره چشم‌انداز کوتاه‌مدت بازار ارز و طلا گفت: با نگاه بسیار کوتاه‌مدت یا یکی دو روزه نمی‌توان توقع یکسری جهش‌های جدی داشت جز اینکه تحت‌تأثیر هیجانات پیش‌بینی‌ناپذیر باشد. به این ترتیب در روزهای آینده احتمال تغییر چندانی در قیمت ارز و طلا وجود ندارد. تحلیلگر بازار در ادامه، خرید را در روزهای فعلی اقدامی پرریسک دانست که بهتر است اگر به قصد سرمایه‌گذاری کسی می‌خواهد ارز بخرد، این اقدام را به آینده موکول کند یا به جای بازار ارز سراغ دیگر بازارها برود.

کاهش قیمت خودروهای خارجی

خبرآنلاین| همراه با ریزش شدید قیمت دلار در بازار، قیمت خودروهای خارجی نیز در روندی نزولی قرار گرفت؛ به طوری که شاهد کاهش ۵۰ تا ۱۰۰میلیون تومانی قیمت خودرو در طول یک هفته گذشته بودیم. بررسی‌های میدانی خبرآنلاین نشان می‌دهد که در بازار خودرو در طول یک هفته گذشته، اکستریم LX ۱.۶ لیتر توربومدل ۱۴۰۳ در بازار با کاهش ۵۰میلیون تومانی، ۲ میلیارد و ۹۵۰ میلیون تومان شده است. همچنین ام‌وی‌ام PRO X22 دنده‌ای مدل ۱۴۰۳ در طول یک هفته گذشته با کاهش ۱۵میلیون تومانی به یک میلیارد و ۳۰ میلیون تومان رسیده است. اما ام‌وی‌ام X55 PRO IE مدل ۱۴۰۴ در بازار خودرو یک میلیارد و ۷۵۰ میلیون تومان شده است. مدل ۱۴۰۲ ام‌وی‌ام PRO IE X55 اما یک میلیارد و ۶۵۰ میلیون تومان به فروش می‌رود.

بازدهی بازارها
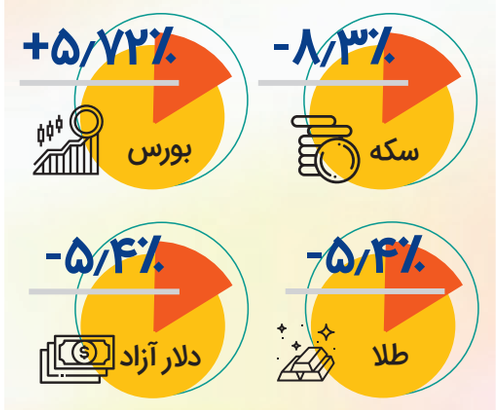
بازدهی بازارها در هفته ابتدایی اردیبهشت، حکایت از رشد بورس و کاهش ارزش بازارهای مالی داشت. روند اخبار سیاسی به‌گونه‌ای پیش رفت که به کام بازار طلا و ارز خوش نیامد و معامله‌گران پا پس کشیدند.